

"KISHA E SHËN KOLLIT" SHELCAN- ELBASAN

GRUPI I PROJEKTIMIT:

Ark. Ronela Çuku

Ark. Katerina Margariti

Ing. Denisa Shehu

Ark. Joli Mitrojorgji

RELACION TEKNIK

TIRANË 2022

MIRATOHET:

Sekretari i
KKTKM-së

RUDINA ZOTO

Përmbledhja

VENDNDODHJA	2
ANALIZA HISTORIKO ARKITEKTONIKE E MONUMENTIT	2
NDËRHRYJET NDËR VITE (ndërhyrje në arkitekturë).....	5
Në dojsen e arkivës së IMK-së gjejmë disa projete te hartuara dhe zbatuara nga IMK;	6
Puminet restauruese të kryera në vitet 1983;	6
Puminet restauruese të kryera në nëntor të vitit 198ë;	6
Puminet restauruese të kryera në nëntor të vitit 1988-89;.....	7
GJENDJA EKZISTUESE	12
Naosi dhe absida	12
Hajatai jugor.....	13
Hajatai perëndimor	15
Sistemim i oborrit	15

VENDNDODHJA

Kisha e Shën Kollit ndodhet në qendër të fshatit Shelcan, të njësisë administrative Gjinar, në rrethin e Elbasanit.

Kisha është shpallur monument kulture i kategoris së I me vendim të “Institutit të Shkencave” Nr. 95- datë 16.10.1948, me vendim të “Rektoratit të Universitetit Shtetëror të Tiranës” Nr. 6- datë 15.01.1963, me vendim të “Ministria e Arsimit dhe Kulturës Drejtoria e Kultures” Nr. 68/ë-datë 30.05.1960 dhe me vendim të “Ministria e Arsimit dhe Kulturës” Nr. 1886 - datë 10.06.1963.

Fig. 1. Orthophoto - Planvendosja e Kishës në fshatin Shelcan

ANALIZA HISTORIKO ARKITEKTONIKE E MONUMENTIT

Një nga ndërtimet që ruan pikturën e Onufrit në vendin tonë është edhe kisha e Shën Kollit në fshatin Shelcan të komunës së Gjinarit, Elbasan. Në kohën e pikturimit nga Onufri, kisha është rindërtuar. Pjesa e vjetër e saj është një ndërtim i periudhës së parapushtimit turk që për nga teknika e ndërtimit mund të datohet si e shek.XVI. Në planimetri objekti është drejtkëndësh, me përmasa 4.80-11.60 m, që në shek. XIX i është shtuar hajati 2 katësh, ndërtuar me mur guri (aktualisht hajati është 1 katësh mbuluar me çati një ujëse). Ndërtimit të vjetër i takon me siguri faqia lindre e ndërtuar me gurë dhe tulla me teknikën e njohur të kluasonazhit, me dy e deri në tre rreshta horizontale tullash, dhe me dy tulla të vendosura vertikalisht ndërmjet gurëve. I tillë duket se është edhe muri verior, ndërsa dy muret e tjera, jugor e perëndimori, janë të periudhës së rindërtimit dhe të pikturimit nga Onufri, që siç ka rezultuar nga studimet

e historianeve të artit duhet të jetë përpara vitit 1554. Kësaj periudhe i takon edhe ikonostasi prej muri me dy hyrje, në anën më nga veriu dhe në qendër me tipologjinë që gjen përhapje në fshatin Valshë të njësisë administrative Gjinar-Elbasan, e gjetkë. Në kishë hyhet nga porta e vendosur në anën perëndimore, ndërsa për ndriçimin ka edhe dritare dyshe në anën jugore, kolona e së ciles duket se është nga ndërtimi i vjetër.

E parë si kishë njënefëshe, kjo është relativiste e madhe, sepse siç duket të këtij tipi janë kapelat ose parakliset, duke përbërë një mjedis, të cilin afresket e Onufrit e vlerësojnë së tepërmi.

Fig. 2. Pamje e fasadës lindore të kishës

Fig. 3. Pamje e fasadës veriore të kishës

Fig. 4. Pamje e fasadës perëndimore të kishës

Fig. 5. Pamje e fasadës jugore të kishës

NDËRHYRJET NDËR VITE (ndërhyrje në arkitekturë)

Që nga shpallja monument kulture i kategoris së I i këtij objekti, janë hartuar dhe zbatuar disa projekte restaurimi nga specialistë të IMK-së. Në këtë fotografi të realizuar para viteve 80, shihet qartë se kisha ka patur të dy hajatët të mbuluar me çati. Çatia e hajati jugor është zgjatimi i çatisë së naosit dhe është i mbuluar pjesërisht me tjegulla dhe pjesërisht me rrasa guri (mendohet që më parë gjith çatia ka qenë e mbuluar me rrasa guri). Hajati perëndimor ka qenë dy katësh dhe i mbuluar nga një çati 4 ujëse me një lartësi që shkonte deri në nivelin më të lartë të frontonit perëndimor të naosit. Kjo çati ka qenë e mbuluar me tjegulla vendi. Streha e të dyja hajatëve ka qenë e dalë rreth 40-50cm. Kisha ka patur edhe një kambanare të pozicionuar në qoshen jug-perëndimore të hajatit perëndimor, të distancuar nga muri i hajatit. Kambanarja është një ndërtim me murë guri dhe breza druri (në lartësi të barazlartuar nga njëri tjetri) me bazë katrore dhe lartësi sa hajati perëndimor. Kati përdhe i saj mund të arrihej nëpërmjet tre këmbëve shkallë. Ky kat ka dy hapje një në anën lindore dhe tjetra në atë perëndimore, të mbuluar me qemer. Ndërsa kati më sipër ka patër hapje një në secilën fasadë të saj po ashtu të mbuluar me qemer dhe me tiranta metalike. Kambana ka qenë varur në katin e sipërm dhe tundej nga prifti nëpërmjet një litari që nga kati përdhe. Çatia e kambanës duket të jetë e mbuluar me llamarinë (ndërhyrje e mevonëshme).

Fig. 6. Foto e kishës realizuar në vitin 1961

Fig. 8. Foto e kishës realizuar në vitin 1968

Nga krahasimi që mund të bëjmë dy fotove mësipër mund të shikojmë që ndërmjet ketyre viteve 1961-68 janë kryer punime restauruese. Është krijuar një trotuar përgjatë fasadës lindore për të larguar ujërat sipërfaqësor dhe një revizioni i çatisë. Çatia e hajatit jugor është mbuluar vetëm me tjegulla në 1968.

Në dojsen e arkivës së IMK-së gjejmë disa projekte të hartuara dhe zbatuara nga IMK;

Puminet restauruese të kryera në vitet 1983;

Gjatë kontrollit në terren është konstatuar se gjendja konstruktive e kishës është shumë e mirë si rezultat i punimeve të kryera pak kohë më parë. Fasada jugore e saj kishte probleme me lagështinë si rezultat i shtimit të papastërtive dhe vegjetacionit në oborrin e kishës në këtë anë.

Punimet që janë propozuar dhe zbatuar konsistojnë në largimin e lagështisë dhe pastrimin dhe sistemimin e oborrit:

- Ndërtimin e një muri guri me llaç gëlqere
- Pastrimin e vegjetacionit në oborrin jugor
- Germim nivelim terreni

Autor projekti- Ark. Reshat Gega

Puminet restauruese të kryera në nëntor të vitit 1988;

Punimet restauruese që janë propozuar dhe realizuar gjatë vitit 1988 janë:

- Xhveshja e mureve të kishës nga suvatimet e vona. Pastrim i murit me gur dhe tulla nga llaçi në mënyrë mekanike me rrjet teli. Pasi është bërë heqja e suvasë është realizuar fugatim i murit.

- Nga ana lindore, rreth ëm. nga muri i kishës është realizuar një mur mbajtës, taracim me gjatësi 12m. dhe trashësi 40cm. si dhe lartësi rreth 1 m. për të penguar shkarjen e dherave në fasadën lindore.
- Kryerja e një sbankimi dherash nga ana veriore.
- Vendosjen e ullukëve horizontal dhe vertikal prej llamarine, në fasadën veriore dhe jugore.
- Revizionim çatie.
- Realizimi i një kanali për largimin e ujerave sipërfaqësor në murin jugor të kishës (jo të avllisë-hajatit i cili ka qenë i pa mbulur me çati në këtë kohë).
- Zvendësimi i tjegullave të thyera si në çatin e kishës ashtu edhe në mbulesën e murit rrethues të avllisë (hajatit).

Autor projekti- Gjergj Frashëri

Puminet restauruese të kryera në nëntor të vitit 1988-89;

Gjatë viteve 1988-89 është hartuar dhe zbatuar nga IMK një projekte restaurimi i ndarë në dy faza.

Faza e I në vitin 1988

Për mënjanimin e lagështisë së ngritjes kapilare dhe për rrjedhojë edhe të asajë të kondesimit janë kryer këto punime:

- Realizimi i një drenazhi të madh në fasadën lindore, veriore dhe pjesërisht jugore, të cilat sjellin në themelin e kishës ujërat nëntokësor me nivel të lartë ngjitjeje, për shkak të tërrenit kodrinor të ngritur (Fig. 8).

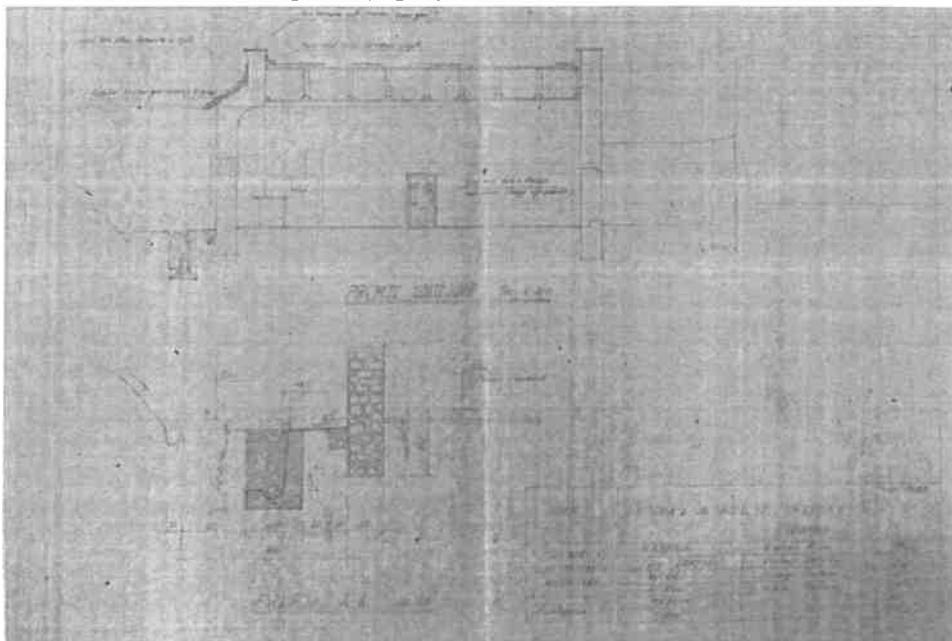

Fig. 8. Detaj i drenazhit, projekti i hartuar nga autori Gjergj Frashëri, specialist i IMKsë, në vitin 1988

1. Fillimisht është hapur një sondazh në pikën "B" (Fig.9), për të parë thellësinë e themelit të murit lindor. Për këtë është prishur një pjesë e murit lindor të hajatit duke kaluar aty drenazhin. Pas realizimit të drenazhit ishte parashikuar që ndërtimi i murit do të kishte një distancë nga muri i kishës prej 10cm (muri i hajatit nuk do mështetej në murin e kishës) për të evituar lagështinë.
Shënim: hajati në këtë kohë nuk ka qeni i mbuluar me çati.
 2. Drenazhi është parashikuar të realizohej sipas projektit (Fig.ë-8), me mur mbajtës, gjerësi 25cm, me tulla dhe llaç bastard, mbuluar me gurë zhavorri dhe dy tuba qeramike(40-50cm largë njëri tjetrit). Thellësia e drenazhit është përcaktuar në vend pas sondazhit të themelit, duke shkuar 50cm më poshtë themelit. Pjerrësia e drenazhit në fasadën lindore nga krahu jugor dhe verior është realizuar 4% dhe mandëj shkon 2%.
- Ndërtimi i një drenazhi të vogël, ishte parashikuar të ndërtohej pasi të kishte përfunduar drenazhi i madh. Funksioni i tij ishte që të mbantë të thatë themelet e kishës.
1. Fillimisht është bërë ulja e terrenit deri në 15 nën kuotën e dyshëmës së kishës.
 2. Është hapur një kanal i cekët në formë gjysmë-kove. Pasi është vendosur një tubacion, me të njëjtën pjerrësi si drenazhi i madh, është bërë mbushja me gur zhavorri.
 3. Pas realizimit të drenazhit është menduar realizimi i një trotuar i cili do të bënte mbylljen nga sipër të murit të drenazhit të madh. Pjerrësia e tij do ishte e njëjtë me atë të drenazhit të madh përkatësisht 4% dhe 2%.

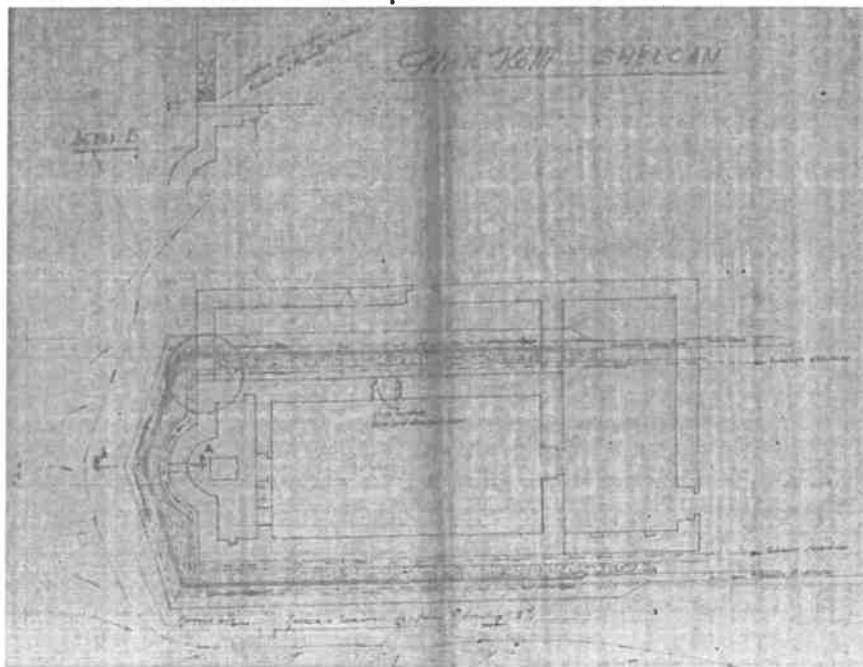

Fig. 9. Detaj i drenazhit, projekti i hartuar nga autori Gjergj Frashëri, në viti 1988

- Pasi është përfunduar drenazhi dhe trotuari është ribër sërish muri lindori hajatit (Hajati është një ndërtim i vonë i Shek.XIX).
- Në këtë periudhë kur janë kryer punimet restauruese muri i absidës ka qenë edhe më problematik përse i përket lagështisë. Për këtë arsye është realizuar një revizionim i saj. Për të bërë një ajrosje më të mirë të pjesës së sipërme të absidës është bërë një strukturë druri mbi mbulesën e absidës me binarë 3x5cm dhe vendosja e tjegullave të vëndit mbi to. Gjithashtu është realizuar edhe mbyllja me ulluk llamarine xingato e vendit të takimit të kësaj çatie me murin e kishës. E njëjta teknik është përdorur edhe në krahun tjetër të frontonit, ku bashkohët çatia e naosit me murin lindor dhe përendimor.
- Gjatë këtyre punimeve është realizuar edhe revizionimi i mbulesës me rrasa guri të frontonit lindi dhe përendimor.
- Është bërë edhe çlirimi i derës në fasadën jugore të naosit nga tamponimi me mur guri, në mënyrë që të bëhej e mundur zbutja e efekteve të kondënsimit (Fig.10).

Autor projekti- Gjergj Frashëri dhe rilevues Agim Qyshka

Faza e II në vitin 1989

Konservimi i pikturës murale nga dëmtimet e lagështisë (pas kryerjes së drenazhit) kërkonte edhe punimet në vazhdim:

- **Mbulimi me çati të thjeshtë (një ujësë) të hajatit jugore dhe përendimor.** Mbulesa është realizuar thjeshtë vetëm më mazi 12x15 cm, pa trarë horizontël, me binarë 5x5 cm. Në anën jugor ka qenë parashikuar që çatia të ishte vazhdim i çatisë së naosit (ashtu siç e shikojmë të ket qenë para se të rrëzohej (Fig.ë) ndërsa në anën përendimore mahit do të mbështeten mbi murin e frontonit dike i hapur secilës nga një fole të cekët. Fuga gjatësore e frontonit dhe e eternitëve janë mbuluar me llaç bastard (çatia ka qenë propozuar për tu mbuluar me eternit gje që nuk e shikojmë të jet zbatuar (Fig.11). Në krahun jugor streha e çatisë parashikohet të dalë 50cm, duke bërë një germim në tokë dhe një kanal të cekët (rreth 30cm të thellë) për largimin e ujërave të shiut që vijën nga çatia. Në fasadën përendimore streha shkon 20cm (pa kanal) (Fig.10).
- **Rimbulimi i kallkanëve të frontoneve.** Para ndërhyrjeve kallkanët e frontoneve kanë qenë të mbuluar me rrasa guri por pa strehë. Duke mos e siguruar infiltrimin e ujërave të shirave. Kjo ka qenë edhe një nga arsyet që absida ka shumë lagështi në ambjentin e brendshëm. Autori shprehet se “ Duke qenë të detyruar, që ato formalisht të jenë gjithnjë, të mbuluar me rrasa guri (gjurmë origjinale e mbulesës së kishës) hidroizolimi do të bëhet në këtë mënyrë”; Është hequr shtresa e rrasave është realizuar një nivelim me llaç bastard mbi kornizën e frontonit mbi të cilin janë ngjitur fletët e eterniti me dalje rreth 20 cm nga të dyja anët si streh. Mbi fletët e eternitit janë fiksuar rrasat e gurit me llaç bastard në gjerësin e murit të frontonit. Rrasat kanë shërbyer për të mbajtu fletët e eternitit dhe për të trëguar gjurmet origjinale të mbulimit (Fig.10).

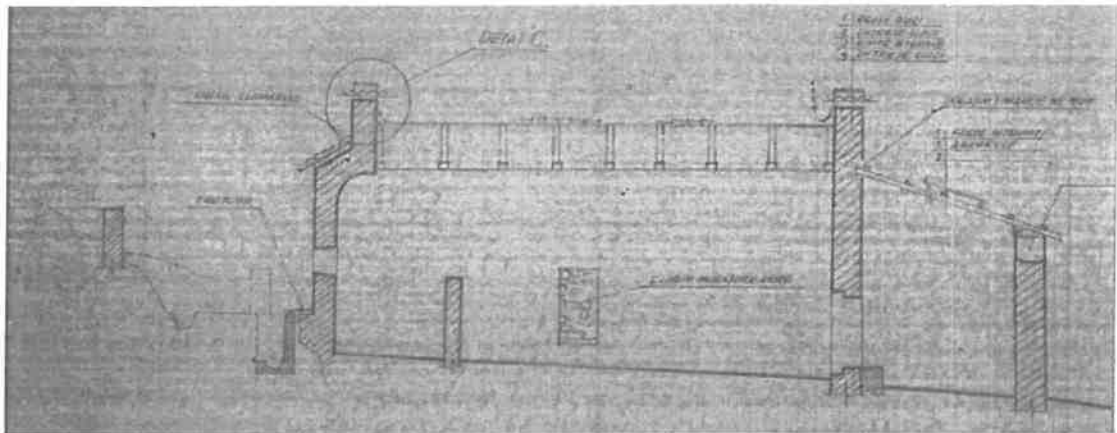

Fig. 10. Detaj i mbulimit të çatisë, projekti i hartuar nga autori Gjergj Frashëri, në viti 1989

- **Zgjatja e strehës në anën veriore dhe risuvatimi i murit të kishës në këtë anë (Fig.11-12).**

Prezenca e lagështisë në afresk, në mesin e murit verior ka bërë që të propozohet dhe zbatohet zgjatja e strehës së çatisë në anë veriore. Zgjatja e kësaj strehe ka patur për qëllim derdhjen e ujërave të çatisë në drenazhin e madh dhe jo mbi trotuar. Nga ana tjetër për shkak të boshlliqeve që janë konstatuar në strukturën e këtij muri, përveç zgjatjes së strëhës që do të largoj ujën e shiut që vjen direkt mbi fasadë është propozuar edhe risuvatimi i tij (ndërhyrje kjo që sot nuk e shikojmë që të jëtë zbatuar). Ky mur ka qenë i suvatuar para së të hartohej projekti për restaurimin e kishës në këto vitë. Autori i projektit shprehet se suvaja është hequr për të verifikuar dekorin prej tulle.

Zgjatja e strehës është realizuar me anë të bishtave 5x5cm si zgjatim i mahive të naosit (por ë-8cm më poshtë për ti lënë hapësirë arka druri 5x3cm). bishtat e rinjë janë mbështetur në kushekë druri 5x5cm, të vendosur 45%. Mbulesa ka qenë e parashikuar me eternit (gjë të cilën nuk e shikojmë të jëtë zbatuar) duke u rakorduar me rreshtin e fundit të tjegullave të çatisë ekzlatuesë të naosit.

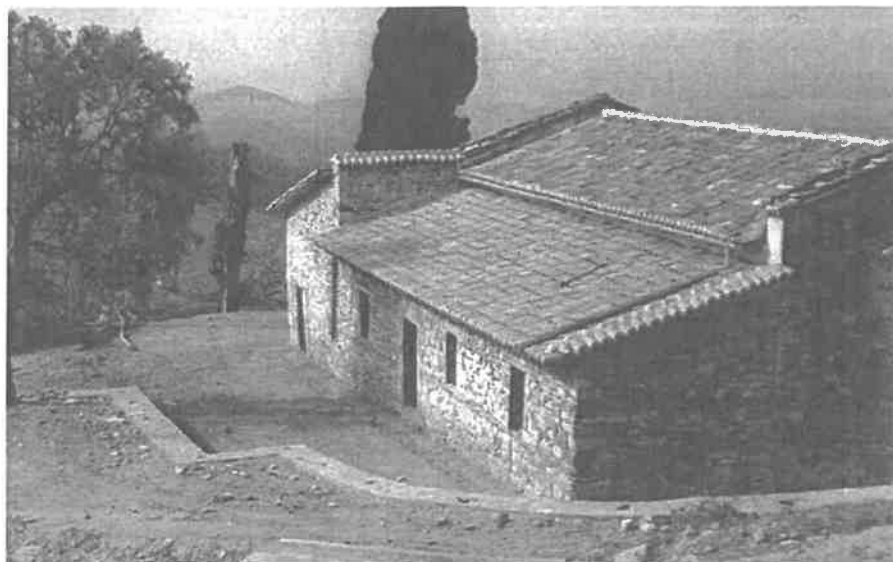

Fig. 11. Fasda jugore dhe pjesërishtë lindore e kishës pas restaurimit në viti 1990

Fig. 12. Fasda veriore, zgjatimi strehës dhe lealizimi i trotuarit, pas restaurimit në viti 1990

- **Rindërtim dyersh.** Për të realizuar zbutjen e ndryshimit të temperaturës të ambientit të brendshëm dhe atij të jashtëm, janë realizuar disa ndërhyrje duke lënë dritaret dhe dyert e hajatit vetëm më kangjella hekuri dhe rrjet teli. Frëngjia e adsidës dhe dritaret e naosit do të ndohmojnë për ventilimin e kishës. Në fazën e parë të projektit është hapur dera e fasadës jugore të naosit e cila në këtë projekt është paisur me derë druri njëflegreshe më hapje nga brënda(Fig.10). Në këtë projekt ka qenë e parashikuar që të duja dyert e naosit nga ana e jashtme të paiseshin me dyer hekuri transparente me hapje nga jasht (kjo ndërhyrje nuk është implementuar).

- Për qëllime studimi në pjesën e sipërme të kodrës janë gërmuar dy pusë për të studiuar drejtimin e rrjedhës së ujërave nëntokësor.
- Në fazën e parë të projektit është propozuar realizimi i një trotuari, i cili është implemtuar në fazën e dytë. Trotuari është realizuar në fasadën lindore dhe veriore ndëri në mbulimin e murit prej tulle të drenzhit (Fig. 12)
- Ai është realizuar me zhavorr të trashë llaç çimento dhe një shtresë pllakash guri nga sipër.
- Është realizuar spostimi i murit rrethues që ka shërbyer për pritjen dhe devijimin e ujërave të shiut që vijnë nga lart, krahu lindor.

Autor projekti- Gjergj Frashëri dhe rilevues Mensur Bezhani

GJENDJA EKZISTUESE DHE NDERHYRJET E PROPOZUARA

Naosi dhe absida

Kisha ndodhet në një gjendje relativisht të mirë, kjo edhe si pasojë e restaurimeve të kryera her pas here. Nga vëzhgimet e bëra në terren u vërejtën dy çarje vertikale në muraturën e fasadës veriore. Nga specialistet e IMK u konstatua se kjo çarje është relativisht e vjetër. Në kreun e muraturës, në ndërhyrjet restauruese të realizuara së fundmi, është realizuar një brez lidhës betoni në të cilin nuk vërehet vazhdimi i frakturave, kjo do të thotë që frakturat janë të hershme dhe nuk janë më aktive.

Foto 13. Pamje e fasadës veriore ku vërehen qartë çarjet vertikale në muraturë

Problemet e konstatuara nga specialistët janë;

- Çatia duket të jetë në gjend të mirë konstruktive megjithatë duhet bërë një revizionim i saj.
- Degradimi, humbja apo prishje pjesore e ullukëve të shkarkimit ka bërë që ujërat e shiut të bien mbi muraturë dhe të shpëlajnë lidhësin e fugave.
- Për të zgjeruar sadopak çatin apo mbulimin e frontoneve nga të dyja anët në restaurimin e 1990 është përdorur fletë eterniti (një material shumë i rrezikshëm dhe kancerogjen për jetën e njeriut) dhe është mbuluar me rrasa guri. Kjo mulesë si dhe impluvet e llamarinës (shumë të dukshme me sy të lire, mbi çati) ka ruajtur edhe infiltrimin e ujërave të shiut dhe degradimin e strukturës së çatisë.
- Në qoshen lindore të çatisë së zgjatur tëfasadës veriore, mungesa apo keqvedosja e impluveve të llamarinës ka shkaktuar degradimin dhe renien e strukturës bashk me tjegullat e çatisë së naosit.

Ndërhyrjet që propozohen në naos dhe absidë janë:

- Do të bëhet revizionimi i çatisë si dhe F.V e impluveve me letër katrame (katrama e cila nga njëre anë ka fletë metalike). Në të gjitha pjesët e çatisë ku takohet me murin e frontonit.
- F.V ullukësh shkarkimi, vertikal dhe horizontal në krahun verior (në krahun jugor çatia do pikoje mbi çatinë e hajatit jugor i cili do të ketë ullukët e shkarkimit në këtë krahë).
- Çmontimi i mbulesës së frontoneve, heqja e eterniti. Pasi të jët pastruar pjesa e frontonit do të mbulohet me tjegulla vendi me dy pjerresi dhe me kulm në qendër fiksuar me llaç çimento.
- Në fund të ullukut vertikal të shkarkimit do të realizohet një kunet (nëntokë) betoni shkarkimi me dimensione 40x40x40cm, e cila nëpërmjet një tubi PVC do të largoj ujërat për në kanalën ekzistues kullues përgjat rrugës automobilistike.

Hajatai jugor

- Si rezualtat i infiltrimit të ujërave të shiut në pjesën ku bashkohet çatia e hajatit me muraturën e hajatit perëndimor, si pasoj e mos vendosjes së mirë të impluveve prej llamarine, ka shkaktuar degradimin e strukturës drusore të kësaj çatie. Degradimi i saj ka çuar në çedimin e çatisë dhe humbjen e vertikalitetit të murit jugor (në këtë zonë) të hajatit për nga jashtë deri në nivelin e poshtëm të dritareve.
- Muri i këtij hajati është i ndërtuar me gurë me një gjerësi prej 65cm dhe një lartësi rreth 3m lidhur me llaç balte. Pas një vëzhgimi më të detajuar, u konstatua se brezat e drurit në

muraturë nuk janë të vazhduar dhe të lidhur me njeri tjetrin si në gjatësi ashtu edhe në gjerësin e murit (brezi i jashtëm me atë të brendëshmin). Me sy mund të shikohet qartë se kjo muraturë ka vetëm një brez lidhës në nivelin e poshtëm të dritareve. Kjo ka bërë që muri deri në këtë nivel të jët i qëndrueshëm, dhe në pjesën tjetër të jet i pa lidhur mire dhe të humb pjesërisht vertikalishtet e tij si pasoj e forcës shtytëse që vjen nga struktura e çatisë.

- Në murin e hajatit në krahun lindor, vërehet një çarje apo shkëputje e pjesës së muraturës me llaç çimento, (rindërtuar pasi është prishur gjatë punimeve restauruese në vitin 1990, për realizimin e drenazhit të madh) dhe murit më të hershëm me llaç balte. Mungesa e një brezi lidhës prej druri për të realizuar një lidhje më të konsoliduar ka bërë që këto dy pjesë të muraturës të shkëputen nga njëra tjetrën.
- Në muraturën e krahut jugor të këtij hajati duket qartë se porta fillestare e hajatit është tamponuar me mur guri dhe brez lidhës dhe njëra nga dritaret në krahun lindor të portës është hapur si dër e re. Vazhdimi i brezit lidhës në këtë pjesë ka bërë që ky paret muri edhe pje i periudhave të ndryshme ndërtimi të mos kët probleme. Megjith çfarë u citua më lart për muraturën e hajatit, përgjithësisht struktura murale e tij është në gjendje të mirë konstruktive.
- Muratura vënde vënde ka degradim të lidhësit nëpër fuga.

Ndërhyrjet që propozohen në këtë hajat janë:

- Zbritje e tjegullave dhe stivoje e tyre në një vend të sigur për tu ripërdorur.
- Revizionimi i strukturës së çatisë, zvendësim i elementeve që kanë humbur funksionin me dru të stazhionuar dhe trajtura me anti mole dhe vaj lini.
- Vendosja e impluveve me letër katrame (katrama e cila nga një anë ka fletë metalike).
- Qeramosje tjegullave.
- Restaurim i murit lindor me tekniken shqep-qep dhe perforcimin e tij me brezë druri të stazhionuar dhe trajtura me anti mole dhe vaj lini.
- Do të bëhet pastrimi i fugave në mënyre mekanike, me furç dhe uji, dhe do të rifugatohet me llaç gëlqere.

Hajatai perëndimor

- Muri perëndimor i hajatit, gjat gjithë lartësisë së dritares në krahun jugore ka një shkëputje të lehtë të paretit të brendëshëm dhe atij të jashtëm.
- Do të bëhet pastrimi i fugave në mënyre mekanike, me furçdhe uji, dhe do të rifugatohet me llaç gëlqere.
- Dyshemeja e hajatit (përvec rrugices nga hyrje e tij deri të hyrja e naosit) nuk është e shtruar, është më dhe natyror.
- Struktura e çatisë duket në gjendje të mire por ka nevojë për një revizionim.
- Mungojne ullukët e shkarkimit si ato horizontal ashtu edhe ato vertikal. Si pasoj ujërat që bien nga çatia kanë bërë zbankimin e dherave në mënyrë të vazhduar duke rrezikuar edhe zbulimin e themeleve të hajatit. Kjo vërehet edhe nga krahasimi i fotografive (dokumenta arkivor IMK), në 1990 hyje në hajat nëpërmjet 1 këmbë shkallësh ndërsa sot ka 3 këmbë shkallësh.

Ndërhyrjet që propozohen në hajatin perëndimor:

- Do të bëhet revizionimi i çatisë si dhe F.V e impluveve me letër katrame (katrama e cila nga njëre anë ka fletë metalike). Në të gjitha pjesët e çatisë ku takohet me murin e frontonit perëndimor.
- F.V ullukësh shkarkimi, vertikal dhe horizontal në krahun perëndimor. Në fund të ullukëve vertikal të shkarkimit do të realizohet një kunetë (nëntokë) betoni shkarkimi me dimensione 40x40x40cm, e cila nëpërmjet një tubi PVC do të largoj ujërat për në kanalin ekzistues kullues përgjat rrugës automobilistike.
- Shtrimi me pllaka guri në të thatë i gjith dyshemesë së hajatit.
- Qepje e dy paretëve të murit, tëk dritarja e hajatit me teknikën shqep-qep.

Sistemim i oborrit

- Muri rrethues sidomos në anën veriore dhe jugore është i degraduar dhe ka shkëputje të gurëve (muri është në të thatë).
- Kangjellat përreth kishës vende vende ka deformime dhe nevojë për lysterje me anti ndryshk.
- Rruga që nga rruga automobilistike e deri në hyrje të hajatit perëndimor është më dhe natyror.

Ndërhyrjet që propozohen në hajatin perëndiom:

- Shtrimi i rrugës nga rruga automobilistike e deri në hyrje të hajatit perëndimor me pllaka guri në të thatë.
- Konsolidimi i shkallëve prej guri, në hyrjen e oborrit.
- Restaurimi i murit rrethues me teknikën shqep-qep dhe konsolidimi i kreut me pllaka guri fiksuar me llaç çimento.
- Restaurimi i kangiellave si dhe lyerja e tyre me boje anti ndryshk.
- F.V dy stola prej druri para fasadës perëndimore.

BIBLIOGRAFIA

Arkivi i IMK-së, Dosja Nr.336 *Dokumentacioni*: në arkivin e IMK-së ka dokumentacion grafik dhe fotografik për këtë kishë.

Bibliografia:

- *Aleksandër Mexi "Arkitekture e ndërtimeve ku punoi dhe krijoi Onifri", "Vera të mjeshtëurve tanë", Tiranë 1983.*

Ronela
cuku

Digitally signed by
Ronela cuku
Date: 2022.03.10
12:28:46 +02'00'

